

tantadruj

priloga primorskih gledališč

primorske novice

“Rečejo ti, da bodi realna in ne pričakuj nemogočega. Da več kot polovici ne rata in se je treba na to pripraviti. Rečejo ti pa tudi, da moraš biti optimistična in pozitivna. Ker več kot tretjini rata. Kako lahko verjameš, da bo, in hkrati ne gojiš upanja?”

Tena Štivičič, 64

SNG Nova Gorica, 2024/2025

Štirje glasovi iz nove koprodukcije SSG Trst

Woyzeck - kaos v zaključnem stadiju

Woyzeck je nedokončana, fragmentarna, enigmatična drama, ki postavlja veliko vprašanj in izzivov gledalcem, igralcem in v prvi vrsti režiserju. Delo Georga Büchnerja že skoraj dvesto let preizprašuje človeka z večno aktualnostjo in bo zaživelo skozi filter izvirne interpretacije ob odprtju nove sezone Slovenskega stalnega gledališča. V petek, 4. oktobra, bo na sporedu premiera predstave, ki uprizarja v osnovi resnično zgodbo povprečnega človeka, najemnega vojaka, morilca svoje ljubice.

ROSSANA PALIAGA

Büchner je namenil svojo pozornost malemu človeku z nesmiselnim življenjem; Woyzecka obdajajo ljudje, ki izrabljajo njegovo stisko, zato po besedah dramaturginje **Marinke Postrak** "stopi iz anonimnosti šele takrat, ko zagreši umor". Iztočnic za uprizarjanje zelo aktualnih vprašanj je veliko, kot poudarja tudi režiser **Igor Pison**, ki o tem delu pravi: "Besedilo s svojo fragmentarnostjo in odprtostjo ne kliče samo po zgodbi, ampak se tudi sprašuje, ali je še možno najti smisel v raztreseni, kruti in pretežno maščevalni družbi. O smislu se bežno sprašujejo tudi nastopajoči liki, in sicer na retorično zelo zanimiv način: tudi tam, kjer se nam zdi, da je prisoten dialog, ljudje v resnici govorijo drug mimo drugega. Le redki se poslušajo, medtem ko čisto vsi znajo utišati nasprotno mnenje s pomočjo nasilja."

Predstava je koprodukcija s Prešernovim gledališčem Kranj in nastaja s podporo Fundacije CR-Trieste. V naslovni vlogi bo nastopil **Blaž Setnikar**. Igralsko zasedbo sestavljajo še **Tina Gunzek**, **Borut Veselko**, **Primož Forte**, **Alojša Ternovšek**, **Miha Rodman**, **Nikla Pazinon** in **Nicola Ciaffoni**. Pred uradno predstavitvijo nove uprizoritve bomo spoznali protagonista in edinega italijanskega člana slovenske zasedbe, a tudi mednarodno priznane dunajsko scenografino **Anneliese Neudecker** in kostumografino **Ano Janc**.

Mednarodna sodelovanja bogatijo

Scenografka Anneliese Neudecker, ki prvič sodeluje s Slovenskim stalnim gledališčem, ima za seboj zelo pomembne angažmaje na prestižnih odrih kot so tisti Salzburškega festivala, dunajskega Burgtheatra, Resintheatra v Münchnu. Dejavnost je tako na dramskem kot tudi na opernem področju.

• **To ni vaš prvi Woyzeck. Se radi vračate k isti predstavi v različnih uprizoritvah ali težko ohranite distanco do prejšnjega pristopa in idej?**

"Pravzaprav mi zelo pomaga, da tekst že zelo dobro poznam, tudi zato, ker ga tokrat doživljam v drugem jeziku. Od zadnje scenografije za Woyzecka je minilo dovolj časa, da sem se lahko distancirala od prejšnjega koncepta. Čeprav moram priznati, da obstajajo podobne ideje, kot je tema 'vode', ki sem jo podzavestno, ponovno vključila v koncept."

• **Kdaj ste spoznali Igorja Pisona in kako se je začelo to sodelovanje?**

"Spoznala sem ga, ko sem delala v Residenztheatru v Münchnu, on pa je študiral režijo, okrog leta 2011. Ponovno sva se srečala pred dvema letoma in sva se odločila za sodelovanje, ker imava podobna razmišljanja o ustvarjanju gledališča danes in zato, ker se zelo dobro razumeva tudi na osebni ravni, kar je pomemben dejavnik učinkovitega sodelovanja med režiserjem in oblikovalcem."

• **Delali ste za ugledne institucije, festivale in gledališča. Kako ta sodelovanja spreminjajo,**

Ana Janc, Nicola Ciaffoni, Blaž Setnikar in Anneliese Neudecker so del mednarodne umetniške in igralske ekipe predstave Woyzeck.

vplivajo ali pomagajo pri razvoju načina dela?

"Izkusiti različne načine dela v različnih državah in gledaliških kulturah je obogatitev. Ta sodelovanja vedno prinesejo nove izkušnje, spoznanja in kreativne spodbude. Vsakič se naučim določenih pristopov, ki jih lahko uporabim tudi drugje. Gre za

• **Kateri je splošno največji vir navdiha za ustvarjanje kostumov?**

"Največji oziroma prvi navdih je zame običajno režiserjeva ideja, ker se vse začne z njo. Zelo pomemben se mi zdi uvodni pogovor, v katerem se vzpostavijo izhodišča za raziskovanje teme, časa in izraza predstave."

"Izkusiti različne načine dela v različnih državah in gledaliških kulturah je obogatitev. Ta sodelovanja vedno prinesejo nove izkušnje, spoznanja in kreativne spodbude."

ANNELIESE NEUDECKER
scenografka

stalno izmenjavo, ki zahteva prilagodljivost. Vse to vodi do strokovnega razvoja, navdihuje nove ustvarjalne usmeritve in dviga kakovost umetniškega ustvarjanja."

V Trstu čas teče bolj umirjeno

Kostumografinja Ana Janc je že sodelovala v Slovenskem stalnem gledališču kot asistentka **Alana Hranitelja** pri ustvarjanju kostumov za predstavo *Dišeče skrivnosti*. Leta 2021 je prejela študentsko Prešernovo nagrado.

• **Koliko in kako bodo kostumi določali čas, kraj in kontekst uprizoritve?**

"S kostumografijo in scenografijo nismo želeli preveč definirati časa in kraja dogajanja, ampak ga razširiti, odpreti. Likovna podoba uprizoritve si želi vzpostaviti svet, v katerem ni do

Potem se rada izgubim v iskanju slikovnega gradiva na internetu, knjigah, v filmih ... Vsaka zanimiva fotografija mi porodi nove zamisli. Glede na posebnosti vsakega posameznega projekta pa je pot vedno malo drugačna, kar se mi zdi posebej pomembno in lepo."

• **Kostum vpliva na oblikovanje vloge. Koliko prostora je za dogovor med kostumografom in igralcem?**

"Pogovor se mi zdi pomemben, saj vpliva na interpretacijo lika, udobje igralca ter na končni vizualni vtis predstave. Sodelovanje in odprtost za ideje privedejo do kostumov, ki ne le ustrezajo viziji predstave, ampak tudi omogočajo igralcem, da v polni meri izražajo svoje like. Mislim, da je pomembno medsebojno zaupanje in sodelovanje. Dobro

"Tudi zdaj grem rada na vaje, saj se mi zdi, da v Trstu čas teče drugače, vse je bolj umirjeno in posledično tudi bolj sproščeno. Res se mi zdi prav in pomembno, da se tukaj ohranja slovensko gledališče in upam, da ljudje tako v Sloveniji kot v zamejstvu ne pozabijo nanj."

ANA JANC
kostumografinja

konca jasno, koliko časa so junaki že ujeti v svojem 'mehurčku'. V kostumih se poudarjeno odražata le vojaškost in uniformiranost, ki ju pri vsakem liku oblikujem z različnimi sredstvi in na malo drugačen način."

oblikovan kostum pomembno prispeva k igralčevi kreaciji na odru, prav tako pa je tudi kostumografovo delo najboljše, ko ga igralec na odru dobro in samozavestno nosi."

• **Kako ste si predstavljali mednarodno okolje slovenskega gledališča v Trstu?**

"V Slovenskem stalnem gledališču v Trstu sem že sodelovala in sicer kot asistentka kostumografa **Alana Hranitelja**. Že takrat sem z veseljem hodila sem, in tudi zdaj grem rada na vaje, saj se mi zdi, da v Trstu čas teče drugače, vse je bolj umirjeno in posledično tudi bolj sproščeno. Res se mi zdi prav in pomembno, da se tukaj ohranja slovensko gledališče in upam, da ljudje tako v Sloveniji kot v zamejstvu ne pozabijo nanj."

Besedilo je obdano z občutkom navzočnosti vojne

Nicola Ciaffoni, rojen v Veroni, je diplomiral najprej na Akademiji Paltoscenico Stalnega gledališča iz Veneta, nato na šoli Piccolo Teatro di Milano. Leta 2021 je ustanovil umetniški kolektiv Caraboa Teatro. Je igralec in glasbenik.

• **Kako bi opredelili delo italijanskega igralca v slovenski predstavi?**

"Glede na to, da ne govorim veliko slovensko, se mi zdi velika priložnost iz več razlogov, saj se vsak dan učim novih stvari: nov jezik, nova kultura in nov način gledališkega ustvarjanja. Po drugi strani pa me sili v to, da bolj zaupam kolegom, navodilom in temu, kar 'zaznavam', bolj kot temu, kar dejansko 'razumem'. Zahtevna, a fascinantna izkušnja."

• **V tej predstavi boste igralec in glasbenik. Kaj naj pričakujemo glede stila, izvedbe, glasbenih izbir, izrazne vloge glasbe pri grajenju situacij?**

"Igor Pison se je odločil za dve ravni glasbene in zvočne dramaturgije. Na eni strani je tista 'posneta' glasba, ki bo spremljala menjavo prizorov in ki pomaga izražati temnačno vzdušje. Na drugi strani je glasba, ki nastaja na sceni in iz nje. Zlasti skladbe, ki jih bom igral zdaj s trobento in zdaj s kitaro, so vedno uporabljene za ustvarjanje dramaturške vezi z drugimi liki (glasba postane na primer sredstvo za zapeljavanje Marie). Večinoma se opirajo na vojaške ali sakralne vzorce, kot jih lahko zasledimo v filmski glasbi ali v operi."

• **Katera tema ali koncept je vaš kompas pri razumevanju tega**

"Celotno besedilo je obdano z občutkom navzočnosti vojne, kljub oddaljenosti od nje in kljub temu da se dejansko nihče ne bojuje."

NICOLA CIAFFONI
igralec in glasbenik

besedila in vloge vašega lika v zgodbi?

“Celotno besedilo je obdano z občutkom navzočnosti vojne, kljub oddaljenosti od nje in kljub temu da se dejansko nihče ne bojuje. Zlasti v mojem liku prevladuje tema nasilja kot razbremenilni ventil za družbo, ki govori o vojni, nasilje (spolno in psihološko) pa usmerja v Marie, v Woyzecka in v druge like.”

Odgovornost je tudi breme, ima posledice

Blaž Setnikar, prejemnik Severjeve nagrade in nagrade Združenja dramatikov Slovenije za igralske stvaritve, je član ansambla Prešernovega gledališča Kranj, a je tudi znan po nastopih v celovečernih in kratkih filmih.

Kako ste pristopili k fragmentarnosti teksta? Je oblika vplivala na oblikovanje vloge?

“V začetni, analitični fazi s slastjo sprejemem možnost razstavljanja na koščke in iskanja tistega, česar v tekstu ni, ter izumljanja novih po-

“Naučiš se novosti, ki jih prinaša pestrost kulturnega prostora, kar prenesemo tudi gledalcu. To se mi zdi bistven razlog za ustvarjanje koprodukcij.”

BLAŽ SETNIKAR
igralec

vezav, *Woyzeck* vse to ponuja na velikem pladnju, tudi življenje naslovnega lika je kaos v zaključnem stadiju. Razsekana struktura teksta je ekvivalentna njegovemu izgubljanju stika s stvarnostjo, kar omogoča več eksperimentiranja in s tem uprizoritvene svobode.”

Je Woyzeck akter ali žrtev svojih dejanj?

“Oboje. In vpetost v ta medprostor je zelo tipična tudi za današnjega človeka. S tem mislim na občutek ujetosti v sistem, iz katerega se ne moremo izkupati, neka toga sprjaznjenost s položajem in nevrednost ob vsem, kar svet ponuja, ter po drugi strani nezavedanje, da smo akterji tudi sami. Odgovornost je namreč tudi breme, ima posledice. Woyzeck iz tega (pod)povprečja, kjer je neslišan, žal izstopi zelo neuspešno in na zelo brutalen način.”

Kaj vas najbolj fascinira v tem tekstu?

“Sodobnost, tesnoba, poglobljenost v psihološke ravni in večplastnost problemov, ki ključujejo Woyzecka. To, da je pri vseh možnih diagnozah izjemno luciden in pravzaprav najbolj normalen od vseh likov.”

Vsaka predstava obnavlja določene odnose in dinamike znotraj ansambla, vsaka koprodukcija pa ustvarja nove situacije in dinamike v stiku s kolegi iz drugih okolij. Kako bi definirali to izkušnjo “s pogledom na morje”?

“Čudovito, saj se takšno zlitje novih pogledov na delo in različnih energij odraža tudi na odru in bogati predstavo. Prav tako se imamo igralci priložnost predstaviti občinstvu, ki nas slabše pozna, kar je nek premik iz udobja. Naučiš se novosti, ki jih prinaša pestrost kulturnega prostora, kar prenesemo tudi gledalcu. To se mi zdi bistven razlog za ustvarjanje koprodukcij.”

Pred novo gledališko sezono o novih uprizoritvah SSG

Si brezmejnost res lahko privoščijo le ptice?

Po brezmejnosti, ki si jo v popolnosti najbrž lahko privoščijo samo ptice, s katerimi si je človek vedno želel deliti nebo, je hrepenenje vedno tako močno ... vsaj med tistimi, ki smo se rodili ob meji, odraščali ob njej, jo doživljali in mislili.

DANIJEL MALALAN
direktor SSG

Brezmejne nežnosti bodo krasile tudi junakinje in junake v novi sezoni SSG. Novo sezono bo odprla koprodukcija s Prešernovim gledališčem iz Kranja: uprizoritev znamenitega dela Georga Büchnerja *Woyzeck* v režiji **Igorja Pisona**, v katerem liki, zbrani okrog novodobnega anti-Hamleta, nihajo med groteskno masko in ciničnim zavedanjem, da v družbi ni mogoče ničesar spremeniti.

Sledila bo še ena večjezična koprodukcija treh gledališč (SSG, Drama Italiano - Italijanska drama z Reke in Gledališča Koper,) ki pokrivajo večjezično območje: to bo krstna izvedba glasbene predstave za vse generacije *Naša familija*, s tekstovno predlogo **Saše Eržen** in v režiji **Margana Nečaka**, ki problematizira življenje najstnikov brez staršev in njihovo usodo v rokah socialnih zavodov, s tem pa podčrtuje pomen trdoživosti in upanja. Nadalje bo na vrsti delo priznanega hrvaškega dramatika, scenarista in romanopisca **Tomislava Zajca** v režiji **Primoža Ekarta** s pomenljivim naslovom *Svine - družinski triler*, morbidno prežet s črnim humorjem.

Po tržaški premieri v italijansčini, v domeni koprodukcijskega partnerja gledališča La Contrada, in goriški premieri v slovensčini, prihaja na tržaški

Koprodukcija treh gledališč *Naša familija*

oder monolog *Tako bližji*. Avtorstvo in režijo podpisuje **Luca Quaia**. Mestoma gre za lahkotno uprizoritev, ki v resnici raziskuje naš strah do vsega, česar ne poznamo in nočemo spoznati, ker mislimo, da smo boljši od drugih.

Sledila bo še ena koprodukcija, tokrat z Mestnim gledališčem Ptuj: uprizoritev dela *Življenje v gledališču*. V tem tekstu **Davida Mameta** se soočita dve generaciji igralcev: veteran odra na eni strani ter mlad, obetaven igralec na drugi. Za režijo je poskrbel **Peter Srpčič**.

Konec sezone nas čaka še znamenita Linhartova *Županova Micka* v režiji **Vita Tauferja**, prva komedija

v slovenskem jeziku (in prvo slovensko dramsko besedilo sploh), tokrat umeščena med morje in Kras.

Program nove sezone bo tako kot doslej tudi del goriškega abonmaja SSG, v pričakovanju in s posrednim oblikovanjem vsebin Evropske prestolnice kulture 2025; predstave bodo izmenično v Kulturnem domu in Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici. Obenem bo tržaški Kulturni dom, ta monumentalna zgradba, v kateri SSG domuje in jo upravlja, decembra praznoval okrogli jubilej, 60. obletnico odprtja, zato naj bo še naprej poln brezmejnih nežnosti za vse, ki vanj redno ali občasno zahajamo.

Kaj ponuja nova sezona SSG v Trstu in Gorici

Brezmejni čevapi, Mediteran, Amadeus ...

Brezmejne nežnosti je geslo sezone 2024/2025 Slovenskega stalnega gledališča. V znamenju pozornosti do sočloveka bo program razprl široko paleto človeških odnosov v šestih novih uprizoritvah, gostujoči program pa bo izjemna izložba slovenske gledališke scene z dramskimi predstavami, ki bodo v veliki večini primerov prvič predstavljene v Italiji. Ob šolskih abonmajih za vse stopnje bo gledališče tudi letos poskrbelo za program sobotnih popoldnevov Družinskega abonmaja.

ROSSANA PALIAGA

Abonmajska kampanja se bo nadaljevala do konca oktobra. Do uradnega začetka nove sezone pa bo gledališče prisotno na teritoriji s ponovitvami raznih izvenabonmajskih predstav. Komedija iz izvora čevapčičev *Chevap.chef*, ki je uspešno debitirala na poletnem festivalu Let's Play, je s protagonistom **Frankom Korošcem** gostovala na raznih tržaških odrih in bo še enkrat zabavala večjezično občinstvo, ki se bo poglobilo v skrivnosti priljubljene specialitete, v nedeljo, 29. septembra ob 18. uri, ko bo na sporedu v Kulturnem domu na Proseku.

Tržaška zgodovina in književnost pa bosta v ospredju v jesenskih ponovitvah koprodukcije *Trst je morje*, ki je nastala iz skupnega sodelovanja tržaških gledališč La Contrada in Miela s Slovenskim stalnim gledališčem. Mosaik pričevanj o povezavi Tržčanov z morjem obsega misli posameznikov, ki so zaradi gospodarskega, poklicnega in športnega udejstvovanja povezani z njim, predvsem pa interpretacije pesnikov in pisateljev. Slovensko-italijanska predstava bo na sporedu 19. septembra v Kulturnem domu A. Sirka v Križu, 10. oktobra pa v Gledališču Miela v sodelovanju in v pričakovanju znamenite regate Barcolana.

Oktobra se bo pričela tudi nova sezona SSG, ki bo do aprila ponudila klasično dramo in komedijo, glasbeno-gledališko noviteto, nenavadni triler, sodobno dramo o zakulisju gledališča. Ob osnovnem abonmaju pa bodo brezmejne nežnosti zaživele še v dveh izbirnih sklopih, ki ju

Med gostujočimi predstavami letošnje sezone SSG bo tudi znameniti *Amadeus* po scenariju Petra Shafferja.

sestavljajo žanrsko raznolike gostujoče predstave.

Večerni sklop se bo pričel v prazničnem času z izjemnim koncertom mednarodnih božičnih klasikov, na katerem bodo nastopili **Matjaž Kumlj**, **Alenka Godec** in **Nuša Derenda** ob spremljavi dvanajstčlanskega orkestra in tria Ladybugz. Koncert slovenskih zvezdnikov bo potekal v sodelovanju z Glasbeno matico. Sledilo bo gostovanje nove uprizoritve SNG Maribor po kulturnem scenariju **Petra Shafferja** *Amadeus*, ki je postal tudi osnova za istoimenski film **Miloša Formana**. Režijo podpisuje **Aleksandar Popovski**. Sklop bo sklenil Molièrov *Skopuh* ljubljanske Drame, ki ga je režiral **Slobodan Unkovski**.

Popoldanski sklop, ki predvideva tudi možnost brezplačnega avtobusnega prevoza z Opčin, iz Sesljana in Milj, bo novembra odprlo pričakovano gosto-

vanje najboljše predstave na letošnjih Dnevh komedije in sicer *Paradiž* (SLG Celje) italijanskega avtorja in režiserja **Mattea Spiazija**, ki z grenkim humorjem prikazuje življenje skupnosti oskrbovancev na domu za starejše. O dialogu med etničnimi skupinami po poteh nekdanjih mornarjev pa govori plesna predstava koreografa **Myule Sunganija Sabir** - *Mediteransko popotovanje*, ki bo gostovala v sodelovanju z ERT - Artisti Associati. Veliko zanimanja je pričakovati tudi za gostovanje koprodukcije SNG Nova Gorica, Drama SNG Maribor, Cankarjev dom Ljubljana in Zavod Škratelj *Pod svobodnim soncem*, po romanu Frana Saleškega Finžgarja. Avtor priredbe **Goran Vojnovič** na novo postavlja vprašanje, povezano z nekdanjim spopadom med otomanskim cesarstvom in bojevitimi barbari: kdo so danes barbari in kje je danes Bizanc?

Tena Štivičić, avtorica gledališkega besedila 64, v pogovoru z režiserko in dramaturgom uprizoritve, ki bo nocoj odprla novo sezono SNG Nova Gorica

Kompleksnejša pot do starševstva rojeva mnoga vprašanja identitete, vrednot ...

Nocoj bo na malem odru SNG Nova Gorica prva premiera v letošnji sezoni: uprizorili bodo dramsko besedilo 64, ki obravnava problematiko neplodnosti in postopkov oploditve z biomedicinsko pomočjo. Avtorica Tena Štivičić odgovarja na vprašanja režiserke Nine Šorak in dramaturga novogoriške uprizoritve Milana Ramšaka Markovića.

• **Zakaj se vam je zdelo pomembno to intimno zgodbo zapisati v dramo?**

“Predvsem zato, ker sem ugotovila, da je to tema, ki je bila dolgo povsem partikularna, sedaj pa postaja vse bolj obča. Zaradi sodobnega življenjskega sloga se ljudje vse kasneje odločajo za otroke in družine niso videti več tako tradicionalno kot nekoč, zato je vprašanje starševstva, plodnosti in morebitnih preprek pri ustvarjanju družine postalo kompleksnejše. Ta kompleksnejša pot do realizacije starševstva pa postaja platforma za soočenje z mnogimi vprašanji identitete, samorealizacije, vrednot in intimnih ambicij. Če otroka ne bom dobila z lahkoto, spontano in relativno zgodaj, si bom začela postavljati vprašanja, kaj mi otrok res pomeni, ali je potreben meni ali svetu, ali sem sposobna za to vlogo, kaj bo z menoj, če ga ne bom dobila. Vse to predstavlja resen pretres osebne identitete.”

• **Glede na to, da je tema izjemno intimna in tabu, kakšen je bil odziv občinstva po uprizoritvah v Beogradu in Zagrebu?**

“Odziv je bil odličan, še zlasti v Beogradu, kjer je bila predstava resnična uspešnica. Zatem je bila drama uprizorjena še v Sofiji.”

• **Kako vidite konec? Ali ste si predstavljali romantičen konec, da Eva in Danijel ostaneta skupaj? Ali gre za idejo konca preko Helenine misli, da je Eva znotraj situacije lahko tudi sama? Kaj je vam bližje?**

“Eva skozi dramo spozna, česa vse je sposobna in koliko moči se nahaja v njej. Zave se, da bo zmogla tudi sama. Konec v nobenem primeru ni sentimentalni. Slutnja, da to nemara ni odnos, ki bo trajal za

Avtorica drame 64 Tena Štivičić

vedno, je zelo prisotna, zato pa otrok, ki bo morda prišel, pomeni odnos, ki bo trajal za vedno. Ne želim zanemariti pomena podpore dobrega partnerja med nosečnostjo in pri vzgoji otroka, toda obstajajo različne možnosti oblikovanja družinske celice, ženske pa šele z izkušnjo materinstva v resnici dojamejo, česa vse so sposobne in kaj vse lahko dosežejo.”

• **Ali obstaja neka strategija za tem, da je tekst pisan delno komično? Da s tem pristopom težke teme zmečkate? Znotraj drame dejansko ni negativnega lika, negativna je situacija.**

“Klasični negativci me načeloma ne zanimajo. Zanima me, zakaj ljudje počnejo, kar počnejo, zanimajo me dejavniki in impulzi, ki vplivajo na njihove poteze in odločitve.

Ta tema me je tudi intimno posebej zanimala pred kakimi desetimi leti in tedaj so vsi viri, ki sem jih našla, proces pomoči pri oploditvi opisovali s težkimi besedami in v temačnih tonih. Ko se znajdemo pred novo, nepričakovano življenjsko situacijo - kar za mnoge ženske predstavlja spoznanje, da ne morejo zanositi -, želimo pois-

kati informacije in preko njih vzpostaviti svoj odnos do te situacije, se soočiti s težavo. Tu pa naletimo na narativ, ki ga zaznamujeta temačna barva in obilica negativnih konotacij, ki sugerirajo, da tega ne more prenesti vsakdo. Ne želim reči, da izkušnja ni težka, konec koncev drama 64 predstavlja le eno njeno verzijo in obstajajo tudi mnoge drugačne. Toda kot protiutež sem želela predstaviti še drugačen pogled nanjo, v katerem je več optimizma, več pragmatičnega odnosa do težave, za katero obstaja medicinska pomoč, in ki se s tem položajem - kakor tudi z mnogimi drugimi, v katere nas postavlja življenje - sooča s humorjem.”

• **Ali bi lahko rekli, da je to ženska predstava, ker je pisana z ženske perspektive? Kot režiserka sem izbrala vaš tekst pred Lorcovim in Stonovim (oba v Yermi obravnavata isto temo), ker je vaš tekst pisan s perspektive ženske izkušnje. Mislite, da se zato prej dotakne ženskega občinstva? Problem neplodnosti se načeloma tiče para, ne le enega spola.**

“Ne mislim, da je to ženska pred-

stava. Kot ste rekli, neplodnost ni ženska težava, ravno tako prizadene tudi moške in še kako vpliva na doživetje moštosti. Tudi o tem je govora v predstavi, konec koncev je to eno od glavnih gibal dogajanja. Preden so obstajale analize plodnosti, si lahko samo zamislimo, koliko žensk je bilo po krivem označeno za 'jalove', v resnici pa so bili za neuspeh pri oploditvi odgovorni njihovi neplodni možje, za kar termin sploh ni obstajal. Res pa je, da ženske svojo življenjsko samorealizacijo v večji meri kot moški povezujejo s starševstvom, še sploh v današnjem času, ko se kot družba soočamo s ponovnim vzponom konservativnosti.

To, kar je v predstavi ženskega, je v resnici povezano z vašim prejšnjim vprašanjem. Ko moški pišejo o ženskah, najraje pišejo tragedije. Potem ko junakinjo podrobno secirajo, ta tragično konča. V tem pogledu gre v 64 za nekakšen *reclaiming* tega teritorija. Pokazati želim, da ženske lahko preživimo tudi takšno izkušnjo, ne da bi pri tem eksplodirale v 'nore psice' - ta etiketa je ženskam vselej do neke mere blizu, še zlasti ko so v igri hormoni. Še več, položaj lahko dojemamo celo z ironično distanco.”

• **Je odnos Eva-Helena poskus postavitve ogledala današnji mlajši generaciji glede njihove konservativnosti?**

“Tako je, pravzaprav postavitev ogledala srednji generaciji. Imam občutek, da je - enako kot svet v celoti - današnja mlajša generacija še bolj polarizirana. Nekateri so še mnogo bolj konservativni, nekateri pa izredno progresivni. Ne vem, kaj jih čaka.”

Iz gledališkega lista, prevedel Jakob Fišer.

Tena Štivičić - prodorna hrvaška sodobna dramatičarka

Že prva drama **Tene Štivičić** *Ne moreš pobegniti od nedelje* (*Nemreš pobjeb od nedjelje*), ki jo je napisala kot študentka tretjega letnika dramaturgije, je osvojila rektorjevo nagrado in nagrado Marina Držića. Diplomski predstav *Dve* (*Dvije*) je bila prva uprizorjena nova hrvaška drama v Srbiji po razpadu Jugoslavije, v Torontu pa je doživela prvo uprizoritev v angleščini. Temu so sledile drame *Fragile!*, *Kresnice* (*Krijesnice*), *Sedem dni v Zagrebu* (*Sedam dana u Zagrebu*), *Invisible in Evropa* (Evropa), ki so bile uprizorjene v številnih gledaliških doma in na tujem - v Nemčiji, Veliki Britaniji, Švici, Turčiji, Avstriji, na Švedskem, v Bolgariji, Kanadi, Estoniji, Španiji, Italiji ter na legendarnem radiu BBC 4. Med številnimi nagradami velja izpostaviti evropsko avtorsko nagrado in nagrado za inovativno dramsko besedilo, ki ju je leta 2008 na festivalu Heidelberg Stückemarkt prejela drama *Fragile!*.

Ob 50-letnici legendarnega gledališča Royal Court je bila leta 2006 Tena Štivičić po izboru Royal Courta in BBC-ja uvrščena med 50 mladih dramskih piscev, ki bodo v naslednjih petdesetih letih zaznamovali gledališče v Veliki Britaniji.

Leta 2014 je z dramo *Tri zime* postala prva hrvaška avtorica, katere drama je bila uprizorjena v londonskem National Theatre, enem najpomembnejših gledališč na svetu. Prav tako je prva hrvaška avtorica, ki je osvojila prestižno mednarodno nagrado Susan Smith Blackburn za najboljšo dramo v angleščini. Drama *Tri zime* je bila uprizorjena na prestižnih odrih v Evropi in tudi na Japonskem. HNK Zagreb je z njo gostovalo na številnih festivalih in v Sarajevu prejelo nagrado festivala MESS za najboljšo predstavo, na Maruličevih dnevih v Splitu pa nagrado za sodobno dramsko besedilo in nagrado občinstva za najboljšo predstavo.

Tudi drama 64, ki je bila prvič uprizorjena v Beogradu v Ateljeju 212, zatem pa še v HNK Zagreb in v Gledališču bolgarske armade v Sofiji, je na Maruličevih dnevih osvojila Marula za najboljšo besedilo.

Tena Štivičić je tudi dramaturginja in urednica, scenaristka in priznana kolumnistka ... od junija pa ravnateljica Drame HNK Zagreb.

Družbeno-kritična predstava s humorno noto

V drami 64 bosta v vlogah Eve in Danijela, ki se približujeta štiridesetemu letu, zaradi česar je verjetnost za uspešno oploditev vedno manjša, nastopila **Nika Rozman** kot gostja in **Jure Kopušar**, ob njiju pa še **Helena Peršuh**, **Radoš Bolčina**, **Urška Taufer**, **Gorazd Jakomini** in **Blaž Valič**.

Obeta se prodorna družbenokritična predstava, s katero režiserka **Nina Šorak** želi obravnavano temo podpreti v javnem diskurzu. Pri uprizoritvi so sodelovali še dramaturg **Milan Ramšak Marković**, lektorica **Anja Pišot**, scenografinja **Urša Vidic**, kostumografinja **Tina Pavlovič**, avtor glasbe **Laren Polič Zdravič**, oblikovalec svetlobe **Marko Vrkljan** in oblikovalec zvoka **Jure Mavrič**, s strokovnim svetovanjem pa je ekipi pomagala tudi prof. dr. **Eda Vrtačnik Bokal**, dr. med., specialistka ginekologije, predstojnica Kliničnega oddelka za reprodukcijo, UKC Ljubljana.

Pred novo gledališko sezono 2024/2025

Nova sezona, enako sporočilo

V nedogled ponavljamo krilatice, kako je gledališče pomembno za zdravo tkivo družbe, kako smo gledališčniki tu za vas, gledalce, in kako brez vas naše delo nima smisla. Ker je vse to res.

MARKO BRATUŠ
umetniški vodja SNG Nova Gorica

Res pa je tudi, da je odnos med ustvarjalci, producenti in gledalci veliko bolj zapleten, kot se zdi na prvi pogled. Mogoče bi ga lahko še najlažje ponazorili z odnosom starši, otroci in špecerija. Trgovci bi prodali karkoli, samo da bi čim boljše zaslužili - in večje kot je zanimanje za določen izdelek, bolj si trgovec mane roke. Če bi na svetu obstajala zgolj trgovci in otroci, potem je jasno, da bi otroci kupovali samo sladkarije, kar bi trgovcu seveda prineslo enostaven dobiček, otrokom pa diabetes. Če bi se v tem trikotniku osredotočili zgolj na starše in otroke, bi otroci jedli samo zdravo hrano in se pri tem zmrdovali, vse dokler ne bi nekega dne pobegnili od doma. Nekako tako je videti tudi ustvarjanje gledališkega programa - treba je držati krhko ravnotežje med

Nika Rozman kot gostja v uprizoritvi 64, prvi premieri nove sezone SNG Nova Gorica

Abonmaji SNG Nova Gorica

Jesenski vpis abonmajev, ki naj bi se zaključil z današnjim dnevom - ob prvi premieri v gledališki sezoni -, bo podaljšan do 28. septembra, sicer pa se ljubitelji gledališča lahko odločijo za abonma tudi kasneje, še zlasti za abonma Konto, saj pri njem sami izbirajo termine ogledov predstav. Zamudniki lahko poleg abonmaja Konto vpišejo redni abonma (Sreda, Četrtek, Petek, Sobota), saj bodo ponovitve prve premiere še v oktobru, vabljeni pa tudi k vpisu abonmajev Velike zgodbe in Nedelja popoldan na velikem odru ter abonmajev Od blizu in Mladi na malem odru. V bogati ponudbi ohranjajo tudi abonma Nedeljska gledališča srečanja z ljubiteljskimi predstavami ter sobotne abonmaje za otroke, Mali in Veliki polžek na velikem odru ter Lutkovni polžek na malem odru. Blagajna je v času vpisov abonmajev odprta vsak delavnik od 10. ure do 12. ure in od 15. ure do 18. ure, v soboto od 10. ure do 12. ure ter uro pred pričetkom predstav.

zabavnimi, potrebnimi in koristnimi vsebinami, ki omogočajo, da vse tri vpletene strani dobijo to, kar si želijo, in obenem tudi to, kar je zanje dobro in koristno za javni interes.

V naslednji sezoni bo tako na odru moč videti tematike, ki resno obravnavajo tkivo naše družbe - težave z zanositvijo (64), zapleteni mednacionalni in družinski odnosi (V iskanju izgubljenega jezika), nezmožnost vzpostavljanja kakovostnih partnerskih odnosov (Pogovori po seksu), obračun s svojo preteklostjo (Kralj Lear), odnos do

lastnega otroštva in do prostora, v katerem živimo (1973) ter okoljska problematika Soške doline (Anhovo) -, ki pa jih je mogoče obdelati tako na poglobljen kot tudi na humoren način.

Izbora režiserjev in režiserk je garancija, da bo tudi prihodnja sezona pestra in zanimiva: **Nina Šorak**, **Janusz Kica**, **Tijana Zinajić**, **Tom Janežič**, **Ivica Buljan** in **Žiga Divjak** so imena, ki že vrsto let krojijo slovenski gledališki prostor na najvišjem nivoju.

Predvsem pa je tukaj še naše gledališče, ki se vrsto let s svojim izvrstnim

ansambлом in izjemno sposobno tehnično ekipo po kakovosti produkcije uvršča v sam vrh tako slovenske produkcije kakor tudi v evropskem merilu, kot je nedavno pokazal velik odziv direktorjev evropskih gledališč, ko so v okviru mednarodne konference Evropske gledališke konvencije navdušeno sprejeli naš program.

Naj za zaključek ponovim svojo večletno mantro: gledališče je tukaj za vas, gledalce - trudimo se po najboljših močeh in delamo dobro -, zato lepo vabljeni v našo družbo. •

Mednarodni festivali

Gledališče prečka meje

Novogoriško gledališče je vselej prisotno tudi na mednarodnih festivalih, kjer uspešno predstavlja svoje produkcije.

Sezono je SNG Nova Gorica pričelo z udeležbo na dveh mednarodnih festivalih. Poetična drama *Antigona* Dominika Smoleta je gostovala na 5. festivalu Gledališče na križišču v Nišu, na katerem sta nagrado prejela kar dva ustvarjalca: **Lara Ekar Grlj** za odrski gib in **Mitja Vrhovnik Smrekar** za izvirno odrsko glasbo. Slavniki kabaret *Realisti Jureta Karasa* pa na festivalu 15. Poletne noči Teatra Exit v Zagrebu. V Zagrebu bo 20. septembra gostovala tudi učilniška predstava *Zvezdice Jake Smerkolja Simonetija*, ki je nastala v okviru projekta Mlada Evropa 4: Neslišani glasovi; odigrana bo v gledališču Teater Poco Loco v ciklusu predstav Bolje, da se o tem (ne) pogovarjamo. Poseben izziv in priznanje novo-

Predstava Mojster in Margareta bo septembra ponovno zaživela na domačem odru, novembra pa na mednarodnem festivalu v Romuniji.

goriškemu gledališču pa bo novembra gostovanje spektakularne uprizoritve romana *Mojster in Margareta Mihaila Bulgakova* v priredbi

in režiji **None Ciobanu** na mednarodnem festivalu Interferences v madžarskem gledališču v Cluju v Romuniji. V dramsko in vizualno

atraktivni predstavi nastopajo številni igralci novogoriškega ansambla, ki "odlično soustvarjajo čudno onkraj realistično atmosfero in omogočajo gledalcu, da zasluši pomen, ki se skrivajo za celoto". Med izvrstnimi igralskimi kreacijami so bile kot še posebej izstopajoče prepoznane Azzazelo **Jureta Kopušarja** (zanj je prejel nagrado tantadruj za igralske stvaritve) ter Ivan, Matej Levi, Gledalec in Markiza **Matije Rupla** (zanje je prejel nagrado Sklada Staneta Severja). Pred odhodom na festival bo 30. septembra vznemirljivo gledališko potovanje po trpki stvarnosti Sovjetske zveze, zgodovinskem svetu antične Judeje ter umetniški domišljiji, sanjah in fantazijah ... ponovno na sporedu tudi na domačem odru. •

ŠTORIJE IZ GLEDALIŠČA

Ko te na odru ujame smeh

• **NIKA ROZMAN**

Pred leti smo igrali predstavo, ki je dosegla kar precej ponovitev. Težko rečem ali zato, ker smo bili tako briljantni ali zgolj zato, ker je bila na bralnem seznamu za maturo. Skratka, moj lik je v prvi polovici drame doletela smrt, mislim, da je šlo za

umor. Takoj zatem je imela predstava premor, da se je publika malo pretegnila in so si srednješolci lahko naredili zapiske. Ne vem točno, kaj je šlo takrat narobe - ali me inspicient ni pravočasno poklical, ali sem zamudila, ali je spregledal, da še nisem pripravljena ... V glavnem, ko se je odprla zavesa, sem se, namesto da bi kot truplo ležala na tleh, še sode

pokrivala z neke vrste mrliškim prtom. Ne samo, da je bilo to očitno vsem gledalcem v auditoriju, prav tako sta me opazila kolega, ki sta predstavo morala nadaljevati z debato o moji smrti. Že v prvih nekaj replikah njunega dialoga je bilo jasno, da bosta prizor težko izpeljala resno in bolj ko sta se tresla njuna glasova, bolj se je v krčih smeha pod

rjuho treslo moje telo. Le z muko sem se umirila, saj je vsak poskus upora proti krohotu rodil novo eksplozijo tresavice. Takrat sem se na lastni koži naučila lekcije, ki so mi jo stari igralski mački predali že pred časom. Ko te ujame smeh na odru, se ne bori z njim, pusti, da mine. V takem primeru je morda bolje, da se občinstvo smeji s tabo kot pa tebi. •

Nika Rozman, ki kot svobodnjakinja že vrsto let sodeluje z različnimi gledališči ter igra v filmih in televizijskih serijah, je kot gostja z gledališčem SNG Nova Gorica sodelovala pri uprizoritvi Lorcove poetične igre Hiša Bernarde Alba in Fossejeve družinske drame Ime, tokrat pa v dramediji 64 nastopa v vlogi Eve.

Pogovor z igralcem Makom Tepšičem

Igralec mora biti na odru iskren

Konec preteklega meseca se je Gledališče Koper s predstavo *Sirote* Dennisa Kellyja v režiji Renate Vidič predstavilo v tekmovalnem programu Festivala Novi tvrđava teatar, ki že desetletje poteka na odprtem prizorišču Vile Stanković v srbskih Čortanovcih. Festivalna žirija je soglasno podelila devet nagrad, med njimi tudi nagrado za najboljšo moško vlogo, ki jo je za vlogo Liama prejel dramski igralec Mak Tepšič, najmlajši član koprskega gledališča.

MIHA TREFALT

• **Mak, bodite, prosim, iskreni. Kakšni so občutki mladega igralca, ko prvič prejme nagrado za igro?**

“Občutki so seveda prijetni, saj nagrada pomeni potrditev za vloženo delo in trud, hkrati pa spodbudo in zagon za nadaljnje ustvarjanje. Še toliko bolj pa, ker me kot mladega igralca še vedno spremljata negotovost in strah ter tudi dvom o tem, ali je moje razumevanje tega ali onega dramskega lika, predvsem tistih kompleksnejših, pravilno. Nagrada je zato tudi potrditev, da je bilo moje razumevanje vloge pravilno.”

• **Bo zaradi nagrade Liam iz *Sirote* vaša najljubša vloga ali prisegate na igralski pregovor, ki pravi, da je najljubša vloga vedno zadnja vloga?**

“Zadnjo vlogo, Mišico v muzikalu *Nasha familija*, rad igram, saj je vloga lahkotna in je nastala iz nekakšne vzajemne igralske sproščenosti v procesu študija predstave. Vloga Liama je v primerjavi z njo velik igralski zalogaj, zato imam do nje drugačen odnos; Liama imam rad, in ker bomo predstavo še igrali, lahko ta lik postane eden mojih najljubših.”

nam je pomagal pri psihološki analizi likov in njihovih odnosov. Kot človek, ki k reševanju problemov pristopa razumsko, sem tudi Liama sprva skušal dojeti povsem racionalno in v zvezi z njegovo obnašanje poiskati v njegovi disfunkcionalni družini, težkem otroštvu ter patološkem odnosu med bratom in sestro. Ko sem na tej poti prišel do prvih sklepov, sem na vajah na odru večkrat naletel na oviro, nekakšen zid, frustracijo, ki je nisem znal premagati. Šele takrat, ko sem k liku pristopil bolj intuitivno, tudi z glasbo, ki naj bi v meni na povsem fizični ravni sprožila agresijo, se je moj odnos do Liama spremenil; začel sem ga razumeti, vedno bolj sem sprejemal njegovo norost. Ko dandanes igram predstavo, se zavem, da v nekaterih prizorih prevladuje razum, v drugih pa spontanost, ki me lahko ponese v čustva, ki jih na vajah nisem premislil. Pri Liamu me še vedno begajo nekatera vprašanja in dvomi in upam, da bom odgovore nanje našel pri naslednjih ponovitvah.”

• **Koliko je Liamu podoben Joey iz drame *Indijc hoče u Bronx*, ki je prav tako ena vaših najboljših vlog, odigranih v Gledališču Koper?**

“Pri negativnih likih me privlači njihovo nesprejemanje družbenih in moralnih norm, celo njihova nebrzdanost in divjost; v igralskem smislu pa je njihova draž ta, da si na odru dovoliš biti tak, kakršen v resničnem svetu ne moreš biti.”

MAK TEPŠIČ
igralec

• **Kritiki so po koprski premieri *Sirote* opozorili na vašo psihološko poglobljeno igro, ki podčrtuje nezrelost Liamovega značaja, festivalna žirija pa je v utemeljitvi nagrade poudarila vašo igralsko energijo, ki jo znate nadzorovati in brzdati v vsakem trenutku nastopa. Kako se vam je na vajah uspelo spopasti z likom, v katerem se mešajo naslada, pretresenost in sprevržen ponos?**

“Pot do oblikovanja vloge ni bila lahka, saj gre za lik, s katerim se značajsko močno razhajava in sem moral za njegovo razumevanje globoko 'pobrskat' po svoji notranjosti; predvsem pa dobro prisluhniti nasvetom kliničnega psihologa dr. Aleksandra Zadela, ki

“Na prvi pogled sta si lika zelo podobna. Oba sta agresivna, nesposobna brzdati čustva in oba sta brez strahu pred posledicami svojih dejanj. Vendar je Joey v svojih dejanjih bolj premočrten: v svoji mladostniški agresiji brez pravega vzroka, zgolj zaradi objestnosti, pretepe Indijca ter se ne sprašuje o vzrokih in posledicah dejanja. Liam pa je bolj sprevržen, saj je zato, da bi dokazal svojo nedolžnost, pripravljen lagati ter manipulirati s sestro in svakom. Verjamem, da bi bil Joey, če bi ga ujela policija, svoj zločin celo pripravljen prostodušno priznati.”

• **Liam in Joey sta karakterni zahtevni vlogi. Kaj vas tako pri-**

Mak Tepšič je prejel nagrado za interpretacijo Liama iz drame *Sirote*

vlači na negativnih dramskih likih?

“V nasprotju s pozitivnimi dramskimi junaki, ki jih največkrat zaobjamemo in označimo z besedo 'dober', so negativni liki večplastni in igralcu ponujajo širše interpretativno polje. V realnem življenju se z ljudmi, ki so prestopili mejo zakona, ne srečujemo pogosto, zato jih na odru lahko interpretiramo svobodneje, se poigramo s plastmi, ki jih želimo izluščiti, ali jih skušamo zaobjeti v vseh njihovih psiholoških odtenkih; medtem ko so izrazito pozitivni junaki lahko 'dobri', vendar v svojih vrlinah in igralskem stremeljenju zelo enoznačni. Pri negativnih likih me privlači njihovo nesprejemanje družbenih in moralnih norm, celo njihova nebrzdanost in divjost; v igralskem smislu pa je njihova draž ta, da si na odru dovoliš biti tak, kakršen v resničnem svetu ne moreš biti.”

• **Med študijem ste, kot pravite, veliko razmišljali o tem, kaj je Liama pripeljalo do zločina. Ste kdaj pomislili, kaj se s fantom zgodi po koncu igre, ko mora zapusti sestrično stanovanje?**

“Interpretacij je najbrž toliko, kolikor je gledalcev, naša in morda najbolj realna interpretacija konca drame, ki smo ga dorekli s pomočjo dr. Zadela, pa je ta, da je Liamov odhod zgolj metanje peska v oči svaku in bo sestra že naslednje jutro poklicala brata ter ga prosila, naj se vrne. Patološka povezanost brata in sestre je namreč močnejša, kot njena vez s partnerjem in otrokom. Prepričan sem, da bi težje kot možev odhod prebolela Liamovega. Ko bo čez leto ali dve Liam ponovil podobno nasilno dejanje, bo sestra znova skušala rešiti situacijo in obvarovati brata.”

• **Tako *Sirote* kot igra *Indijc hoče u Bronx* zahtevata izrazito realistično, skoraj filmsko igro. Zdi se mi, da vam je ta način igre najbližji?**

“Drži! Že študij dramske igre sem doživljal kot izazit obrat k odrskemu realizmu, zmanjševanju prikazovanja in prezentacije čustvenih stanj torej, ki naj bodo zato čim bolj iskrena, po-

notranjena. Gre za koncept igre, poznan pod imenom *no acting*, ki me, ko na odru vidim igralce, ki jim uspe doseči nekakšno naravnost, zmanjševanje prikazovanja in gledališkosti na minimum, najbolj prepriča. Ta način dramske igre mi je najbližji in vesel sem, če ga pri meni opazijo tudi gledalci.

• **Obe vlogi ste oblikovali pod režijskim vodstvom režiserke Renate Vidič. V čem je 'skrivnost' vajinega sodelovanja?**

“Z Renato sodelujeva tretjič in poudariti moram, da mi pri njenem procesu dela najbolj ustreza svoboda, ki jo igralcu dopušča pri njegovem ustvarjanju; s tem je končni proizvod - predstava oziroma uprizoritev - resnično rezultat enakovrednih deležev vseh ustvarjalcev predstave. Na akademiji študent igre ustvarja v okviru določenih smernic, zato je oblikovanje lika v tako sproščeni in svobodni okolju, kot ga zna ustvariti Renata, prijetno in osvežujoče, igralcu pa dopušča, da na odru zaživi njegova lastna vizija dramskega lika.”

• **Nedavno ste omenili, da vaše vodilo pri igranju ni dramski lik, ki bi bil v predstavi vseskozi enak, temveč, da obstaja le igralec v določeni situaciji, ki šele z zaporedjem posameznih situacij sestavi odrski lik. Za kaj pravzaprav gre?**

“Ni igralčeva naloga, da na vajah zgradi lik (seveda drugačen od njega), ki se v vsaki dramski situaciji odzove enako. Dovolj je, da je igralec iskren. Če se bo v neki situaciji na odru odzval tako, kot bi se v resničnem življenju, bo dramsko dogajanje samo zgradilo njegov lik, kar pomeni, da igralcu ni treba nenehno biti nekdo drug. Gre za zelo specifičen pogled na dramsko igro in morda bo kdo pripomnil, da obstajajo tudi druge tehnike igre; ne želim reči, da igralec, ki zgradi lik že v procesu študija, ne more biti dober na odru, zdi se mi le, da je pot do lika, o kateri govoriva, bolj univerzalna.”

• **Nasprotje Liama in Joeya sta vaši vlogi *Romea v Shakespearovem Romeu in Juliji* in *Costasa v Rus-***

Žirija 11. Festivala Novi tvrđava teatar v sestavi (z leve) igralec Milovan Filipović, novinarka in gledališka kritičarka Nataša Gvozdenović in igralka Sonja Damjanović - na fotografiji ob umetniški vodji festivala, režiserki Vidi Ognjenović - je nagrado utemeljila z besedami: “Mladi igralec prepričljivo, čustveno in natančno odigra lik grešnika, nasilnega rasista Liama, v katerem razkriva tako zdajšnjost kot vzroke psihičnega stanja tega nesrečnega fanta. Hodeč po robu Tepšič spretno preigrava odtenke psihološke igre in vodi lik do jasnega in edino možnega izhoda. Ima izjemno igralsko energijo, ki jo zna nadzorovati in brzdati v vsakem trenutku nastopa.”

sellovi Sanji Valentin. Zdi se, da so vloge ljubimcev manj zahtevne. So res?

“Sploh ne! Vse, kar nisi, in vse, česar ne nosiš v sebi, za igralca ni preprosto. Ker k vlogam pristopam razumsko, mi je na primer lik Romea s svojo skoraj otroško, naivno, brezmejno in noro zaljubljenostjo predstavljal velik iz-ziv.”

• **Vrniva se h gostovanju v Čortanovcih. Ko sem vas opazoval pred predstavo, sem dobil vtis, da ste manj napeti kot vaša igralska kolega. Treme ne poznate?**

“Seveda jo poznam, a se ji poskušam zavestno izogniti. Pred predstavo se trudim umiriti in doseči takšno stanje, v katerem bi mi bilo stopiti na oder enako pomirjujoče kot stati zunaj odra. Skladno z igralsko naravnostjo, o kateri govoriva, poskušam na oder stopiti dovolj sproščen, da prav tu dosežem verjetnost in prepričljivost lika, da zabišem mejo med odrom in zasebnim. Stanje takšne umirjenosti in sproščenosti mi lahko pomaga izkoristiti ali rešiti nepričakovane situacije, tudi takšne, ki so igralce zmedejo. V nasprotju z uprizoritvami, v katerih je vsaka igralčeva akcija do centimetra določena in je zato igralčeva skrb za natančno izvedbo upravičena, mu realistične predstave dopuščajo dovolj maneverskega prostora ter si, če ga prevzamejo emocije, lahko dovoli tudi akcijo, ki ni bila vnaprej dogovorjena.”

• **Sirote je predstava, ki jo v korprskem gledališču igrate v mali dvorani, v kateri že njene stene določajo odrski prostor. V Čortanovcih ste predstavo odigrali na odprtem prizorišču, zamejenem le z zadnjo steno. Prednost ali slabost?**

“Če predstavo igramo na matičnem odru, se dvorane skorajda ne zavem, na zunanjem prizorišču Vile Stanković pa je bilo zavedanje drugačnega prostora nenehno prisotno. Igra na odprtem prizorišču od igralca zahteva večjo osredotočenost na partnerja in s tem pri gledalcih ustvarja iluzijo zaprtega prostora. Morebiten pogled vstran, v prostor zunaj igralne površine, bi igralcu lahko odprl nov prostor, ga zmedel ter tudi pri občinstvu porušil iluzijo prostora.”

• **Tudi v Čortanovcih je občinstvo predstavo spremljalo s sedišč, ki so se zajedala v igralno ploskev. Zaradi tehničnih težav večji del predstave ni moglo spremljati nadnapisov, toda po aplavzu sodeč ga je predstava “držala” do konca. Kako ste občinstvo občutili vi?**

“Opazil sem, da so gledalci dogajanje spremljali z enako pozornostjo kot doma, da so bili odzivom domačega občinstva podobni tudi njihovi odzivi. Razlog je v predstavi, ki je nabita s čustvi in energijo, z univerzalno govorico torej, ki ne potrebuje prevoda. Bližina sedišč je gledalcem omogočila ‘branje’ čustvenih odtenkov in jim onemogočila ‘odklop’. Začutil sem jih kot dejavno občinstvo, kot prave ljubitelje gledališča, ki so se na predstavo pripeljali iz Novega Sada in celo iz 70 kilometrov oddaljenega Beograda.”

• **Po predstavi vam je iskreno čestitala tudi umetniška vodja festivala, priznana srbska književnica in gledališka režiserka Vida Ognjenović. Ste takrat pomislili, da utegne biti nagrada vaša?**

“Morda sem v igralski nečimrnosti za trenutek pomislil, da bi lahko dobil nagrado, toda ta občutek je hitro izzvenel. (smeh) Ne, nisem je pričakoval, zato me je presenetila in razveselila.”

Novi sezoni na pot

Dvom je najboljši prijatelj resnice

Tole povabilo k vpisu abonmaja bi se lahko imenovalo Slepa vera ali pa Leteče sanje, saj oboje potrebujemo, da naše življenje napolnimo z močjo, s katero krmarimo svoj vsakdan. Zadnja leta ljudje nismo zmogli moči za nobeno pametno sintezo, analize pa je toliko in v dometu, ki nas paralizira, da je Tičev TV-lik Ane Lize osebnost s spoštljivo integriteto, zdravimi ambicijami, predvsem pa z veliko ljubezni do sočloveka in z veliko poguma. Da o humorju ne govorim.

KATJA PEGAN
direktorica in umetniška vodja
Gledališča Koper

Teško se primerjamo z likom, ki je nastal pred 23 leti, saj ga niso izčrpale nesmiselne vojne, predvsem pa slaba vest, da nasedemo vsaki, četudi iracionalni razlagi, zakaj moramo danes ubijati otroke. Nekatere. Drugi otroci bodo počasi umirali kasneje, zaradi tesnobe in občutka krivde. In naša slaba vest, o kateri gre beseda, potrebuje opravičilo v našem vsakdanu: angažiranem družbenem življenju, kjer produciramo *lerlauf* s številnimi praznimi političnimi programi in impotentnimi angažmaji, se izčrpavamo s številnimi FB in sploh omrežnimi resnicami, strahovi in izključevanji, prav takrat, ko se pridružamo, da smo vključevalni. In če bi si radi, utrujeni od boja za našo edino pravo stvar, odpočili ter se oddejali v zajetje lepote in umetnosti, hitro ugotovimo, da je imamo bore malo. Take, ki bi nas pomirila in dala upanje. Take, zaradi katere bi si očistili prah vsakdanjosti s svojih las in oblek. Zaradi katere bi naše sanje dobile zagon in naše hrepenenje navdih.

Mi, ki se ukvarjamo s produkcijo tovrstnih proizvodov, smo prav tako narejeni iz istih strahov, preganjajo nas bolj ali manj neokusni, bolj ali manj vidni dekreti posameznih vladajočih želja, zakriti v birokratsko-administrativne neumnosti, ki izčrpavajo tako njih kot nas. Njih, ker hitijo uredničevariti svoje programe, a jih življenje prehitveva z velikansko razliko in s tem frustrira, nas, ker moramo ob vsem tem še pravočasno ustvarjati program, ustvarjati nova življenja predstav, knjig, koncertov, baletov, ki naj bi vam lajšali življenje. In ni lahko, če si občutljiv, kar mi smo, in moramo biti. In ni lahko, če si ranljiv, kar mi smo, in prav je tako. Sicer vas ne bi slišali, vas ne bi videli.

Je pa v nas nekaj neuničljivega. Verjetno je to vera, da lahko zgodbe, literatura, poezija rešijo svet, ker obnavljajo zavest o svetu. Verjetno je to vera, da resnica ni

Katja Pegan

FOTO: JAKA VARMUŽ

posredovanje, ampak iskanje, da je dvom najboljši prijatelj resnice. Ljubeče predajanje občinstvu, ljubeče podajanje in razdajanje v poklicu, ki je vsako leto težji. V času, ko se apelira na čuječnost in empatijo vsepovprek, kot da nas bo to rešilo slabih navad, odločitev in strahopetnih dejanj, smo v gledališču edini, ki znamo s tem upravljati. Ali kot piše Oscar Wilde: “Človekova čustva je mogoče hitreje razburkati kot njegovo inteligenco, zato veliko lažje pokažemo sočutje do trpljenja kot do misli.” Svet, ki ga uprizarjamo, je naš svet, igralec je le okno, skozi katero pogledamo vase, pesnik je naš glas, ki poje o nas, glasbenik je struna, ki vibrira nas. Mogoče se ne prepoznamo vedno takoj, ker gledalec mora snov tudi predelati in o njej razmisliti. Ni naključje, da Sigmund Freud umetnike imenuje “naši dragoceni zavezniki”.

In zdaj vas prijateljsko vabim, da se nam pridružite na sprehodu po ulici predmestja, kjer v devetih hišah domujejo naše zgodbe. Najprej bomo pogledali v prvo; za lahko pozibavajočo se zaveso še vedno tople jeseni dva para, ki se nekako smešita. Njihovo merjenje moči v več različnih verzijah je izguba časa. Do potankosti so razvili večine podcenjevanja in samopodcenjevanja. Njihovo družjenje je komično. V drugi hiši odmeva smeh najstnikov, sirot. V drugi hiši nad vrati visi ogromen napis: Družina ne raste zmeraj pod isto streho. Zelo dobro in zdravilno je to vedeti. V tretji hiši s prelepim pročeljem, kot bi jo opisala Ela Peroci, “vse hiše so bile bele in vse strehe rdeče”, pa zgodba Prešernovega *Krsta*, “ne boj, mesarsko klanje”, ki ga živi Olga, zaklenjena v svoje stanovanje in v

samo sebe, da bi na pogorišču svojega življenjskega boja kot Feniks poletela sebi naproti. V četrti hiši je ogromno ljudi z instrumenti. Igrajo, muzicirajo, pojejo. Vabijo nas. Z glasbo se povežemo iščoče se duše. V peti, zelo stari hiši, gostijo zdravilca, guruja, politika, vsevedneža. V to hišo prihajajo različni in isti Tartuffi že mnogo stoletij, in mi si bomo ogledali to nesrečno družino, ki se v vseh teh stoletjih ni naučila prepoznati svojega gosta in ga pustiti pred vrati. Šesta hiša ima velik vrt in na njem posedajo samo stari ljudje. Nad vhodom je velik napis Paradiž. Nas zanima? Bi jih obiskali? Ali raje ne? V sedmi na majhnem balkonu sedita ona in on. Zajtrkujeta v tišini. Kje je tisto nekaj, kar ju je povežalo? Do večera ne bosta vedela, da je stati ob strani edini smisel razmerja. V osmi, najbolj običajni hiši, se ne sliši ničesar. Za hišo dva prijatelja ob pivu pričakujeta obisk. Zelo sta vznemirjena in ne vesta, da ni res, da vsaka ženska potrebuje moža. Nekatere ne potrebujejo niti moževih prijateljev. Kako že rečemo? Pot v pekel je tlakovana z dobrimi nameni. In čisto v zadnji, deveti hiši, na podstrešju, se skriva cela družina. Neopazno jim prijatelji ponoči prinašajo hrano. Z njimi je nekaj narobe, da ne morejo kot preostali normalno živeti v hiši. Hiša je videti prazna in zapuščena. Deklica Ana piše dnevnik svojega mladega življenja. V njeni mali sobi je več upanja kot v vseh hišah te predmestne ulice. Ne ve, da jo bodo kmalu odpeljali v koncentracijsko taborišče. Zakaj? Kaj je tako narobe z njimi?

Veselim se naših gledaliških večerov in veselja, da smo skupaj, veselim se umetnosti, prijateljstva in upanja. Vabljeni k vpisu. •

Abonmaji gledališča Koper

Predstave v večernih abonmajih

- **Yasmina Reza:** *Tri verzije življenja* (Gledališče Koper)
 - **Marjan Nečak, Saša Eržen:** *Naša familija* (Gledališče Koper, SSG Trst in Italijanska drama HNK Ivana pl. Zajca Reka)
 - **Elena Ferrante:** *Dnevi zavrženosti* (Gledališče Koper)
 - **Koncert Roka Matka** in Obalnega komornega orkestra z gosti (Gledališče Koper in Obalni komorni orkester)
- Tri predstave, ki si jih bodo abonenti med petimi izbrali sami in bodo v mesečnem programu označene kot Izbirna predstava 1, 2, 3, 4 in 5:
- **J. B. P. Molière:** *Tartuffe* (Drama SNG Maribor)
 - **Matteo Spiazzi:** *Paradiž* (Slovensko ljudsko Gledališče Celje)
 - **Anne Frank:** *Dnevnik Ane Frank* (Gledališče Koper)
 - **Norm Foster:** *Kar želiš, to dobiš* (Kreker, SiTi Teater BTC in Špas teater)
 - **Katarina Morano:** *Zakaj sva se ločila* (Mestno gledališče ljubljansko)

Dijaški abonma

- **Yasmina Reza:** *Tri verzije življenja* (Gledališče Koper)
- **Marjan Nečak, Saša Eržen:** *Naša familija* (Gledališče Koper, SSG Trst in Italijanska drama HNK Ivana pl. Zajca Reka)
- **Dennis Kelly:** *Sirote* (Gledališče Koper)
- **Kim Komljanec:** *1500 lajkov* (Gledališče Koper)
- **Iztok Mlakar:** *Tutošomato* (Gledališče Koper in SNG Nova Gorica)

Abonmaje bodo v Gledališču Koper vpisovali le še do petka, 20. septembra 2024.

FOTO: MARTINA KOPOL/STUDIO KOPOL

Gledališče Koper je v novo sezono vstopilo že s 4. Mednarodnim otroškim festivalom Pri svetilniku v avgustu, na katerem so se predstavili tudi udeleženci Poletne gledališke šole pod vodstvom Renate Vidič, ki je s 15 slušatelji pripravila klovnovsko povorko. Ta je s spovedom po mestnih ulicah odprla festival ter s kratkim programom vsakokrat pospremila obiskovalce od gledališča do prizorišča na Martinčevem trgu v Kopru.

FOTO: EVA TANCER

Na 4. Mednarodnem otroškem festivalu Pri svetilniku v avgustu je krstno uprizoritev doživel tudi družinski muzikal Marjana Nečaka Naša familija, po besedilu Saše Eržen. Čezmejna glasbena predstava o najstniških sirotah, v katerem nastopa deset igralcev, ki so jih izbrali iz ansamblov Gledališča Koper, Slovenskega stalnega gledališča in Hrvaškega narodnega gledališča Ivana pl. Zajca na Reki (na fotografiji skupaj z režiserjem Marjanom Nečakom in koreografom Klemnom Janežičem), je premierno občinstvo nagradilo z bučnim aplavzom, abonmajska publika v Kopru, Trstu in na Reki pa si ga bo lahko ogledala novembra.

FOTO: ARHIV NARODNEGA GLEDALIŠČA NIŠ

Antigona Dominika Smoleta je v prvih dneh septembra gostovala na 5. festivalu Gledališče na križišču v Narodnem gledališču v Nišu. Predstava v režiji Luke Marcena je festival v Nišu, ki se je v tistih dneh prelevil v balkansko gledališko prestolnico, tudi odprla. Po predstavi, ki je naletela na navdušen odziv publike, se je igralska zasedba, ki jo sestavljajo Arna Hadžialjevič, Lara Fortuna, Blaž Valič, Gorazd Jakomini, Jure Kopušar in Bine Matoh, skupaj z režiserjem udeležila pogovora. Predstava je na festivalu v Nišu prejela tudi dve nagradi, in sicer Lara Ekar Grlj je prejela nagrado za odrski gib, Mitja Vrhovnik Smrekar pa nagrado za izvorno odrsko glasbo.

FOTO: SNG NG

Pred prvo premiero v novi sezoni - urbano dramo 64 mednarodno priznane hrvaške dramatičarke Tene Štivičič - so novinarjem uprizoritev predstavili režiserka Nina Šorak in dramaturg Milan Ramšak Markovič, ki s SNG Nova Gorica prvič sodelujeta, ter umetniški vodja Marko Bratuš. Enotni so si bili, da se o temi neplodnosti, ki jo obravnava predstava, premalo govori; je še vedno tabu, saj je zelo intimna in občutljiva tema, povezana na eni strani z bolečino, frustracijo, ranljivostjo, po drugi pa lahko vsebuje tudi elementa humorja. V glavnih vlogah sta Nika Zorman k. g. in Jure Kopušar, igrajo še Urška Taufer, Helena Peršuh, Radoš Bolčina, Blaž Valič in Gorazd Jakomini.

FOTO: SSG

Občinstvo je po poletnem premoru prvič vstopilo v Malo dvorano ob literarnem večeru cikla Ars teatralis ob 100. obletnici rojstva Alojza Rebule. Večer z neposrednim radijskim prenosom na Arsu in Radiu Trst A so po scenariju Mateja Veniera oblikovali igralci Andrej Pisani, Marijan Kravos, Jure Kopušar, Danijel Malalan, napovedovalka Tamara Stanese in glasbenika Andrejka Možina ter kitarist Janoš Jurinčič. Režijo je podpisal Alen Jelen. Sodelovali so poleg SSG tudi Slovenska prosveta, Radijski oder, SNG Nova Gorica, SSO in Društvo slovenskih izobražencev.

FOTO: SSG

Do 3. decembra bosta vhodni atrij in foaje balkona tržaškega Kulturnega doma krasile ilustracije 44 slovenskih umetnikov, ki jih predstavlja razstava In kaj se je zgodilo potem?. Javna agencija za knjigo RS, Center ilustracije in Zavod Divja misel so priredili razstavo najprej na letošnjem Bolonjskem knjižnem sejmu, da bi predstavili slovenske avtorje, ki ustvarjajo na področju otroške in mladinske knjižne ilustracije. Direktorica Javne agencije Katja Stergar je o teh magičnih, ilustriranih zgodbah spregovorila na odprtju v Trstu.

Tantadruij je skupna mesečna čezmejna priloga treh primorskih profesionalnih gledališč. V času gledališke sezone izhaja vsako tretjo sredo v mesecu in sicer hkrati v Primorskih novicah in Primorskem dnevniku.

Izdajatelj: Primorske novice, d.o.o. Koper, s.r.l. Capodistria Cesta Marežganskega upora 2, 6000 Koper Primorski dnevnik Ulica Montecchi 6, Trst

UREDNIK IN REDAKTORICA: Maja Pertič Gombač SOUSTVARJALCI: Miha Trefalt (Gledališče Koper), Ana Kržišnik Blažica, Martina Mrhar in Metka Sulič (Slovensko narodno gledališče Nova Gorica) ter Rossana Paliaga (Slovensko stalno gledališče Trst)

ELEKTRONSKI NASLOV: kultura@primorske.si SKUPNA TISKANA NAKLADA: 28.000 izvodov.